

Հանրապետական մանկավարժահոգեբանական կենտրոն

«Հանրակրթական դպրոցների ուսուցիչների և ուսուցչի օգնականների դասավանդման հմտությունների զարգացման ապահովում» ծրագիր

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Դպրոց՝

Բերդավանի միջնակարգ դպրոց

Առարկա՝

ռուսաց լեզու և գրականություն

Թեմա՝ Ուսուցչի համագործակցությունը գործընկերների հետ՝ փորձի փոխանակման և մասնագիտական գործունեության արդյունավետության բարձրացման նպատակով:

Վերապատրաստող, մենթոր՝

Մարինե Ղարազյոզյան

Ուսուցիչ՝

Ինգա Խաչիկյան

Բերդավան 2023

Բովանդակություն

1. Ներածություն.....	3
2. Ի՞նչ է համագործակցային ուսուցումը:	8
3. Համագործակցային ուսուցման մոդելներն ու մեթոդները.....	9
4. Եզրակացություն.....	18
5. Գրականության ցանկ.....	19

Ներածություն

Տեղեկատվական համակարգերը կրթական գործընթացում ներկայումս հաղթահարում են իրենց զարգացման սկզբունքորեն Նոր (Նորարարական) փուլը: Դրանք չեն կարող դիտվել որպես ավանդական դիդակտիկ ուսումնական միջոցների փոխարինում: Սրանք լրացուցիչ ուսումնական միջոցներ են, որոնք հնարավորություն են տալիս առավել արդյունավետ իրականացնել մասնագիտական վերապատրաստման հիմնական հոգեբանական և մանկավարժական ասպեկտները, ավելի խորը ներթափանցել մանկավարժական գործընթացի մեջ և դարձնել այն ավելի կառավարելի և վերահսկելի: **Համագործակցային ուսուցումը** անվանում են նաև «Փոքր խմբային ուսուցում»: Այն ուսումնական ռազմավարություն է, որում աշակերտների փոքր խմբերը աշխատում են միասին մի ընդհանուր նպատակի հասնելու համար:

Համատեղ ուսուցում չի նշանակում ուսուցչի և կամավորների աշխատանք, ովքեր մասնագիտական պատրաստվածությունն չունեն համատեղ կրթության համար: Սա չի նշանակում, որ <<կամավորները>> դասասեյակում չեն կատարում կարևոր գործառույթ, պարզապես նրանցից պետք է պահանջել կատարել բոլոր այն պարտականությունները, որոնք կրում են հենց ուսուցիչները: Դա չի նշանակում նաև, որ հանրակրթության ուսուցիչը պլանավորում և անցկացնում է դասերը, իսկ հատուկ ուսուցիչը (կամ օգնականը) ներկա է միայն դասարանում:

Համագործակցային ուսուցման մասին այս աշխատանքը գրելու նպատակը կայանում է նրանում, որ ցույց տրվի, թե ինչքան արդյունավետ կարող են լինել դասերը, հենց այս մեթոդի կիրառման շնորհիվ, երբ դասի պատասխանատուներ կարող են լինել միաժամանակ մի քանի ուսուցիչներ և աշակերտներ, ովքեր սերտ համագործակցում են, հանուն ընդհանուր նպատակի՝ երկուստեք ակնկալվող վերջնարդյունքներ ապահովելուն: Նոր ՀՊԶ-ի պահանջները մաքսիմալ ապահովելու ճանապարհին մեծ է հատկապես այս մեթոդի դերակատարումը, քանի որ այն մաքսիմալ նպաստում է ժամանակակից կրթության պահանջները բավարարելուն: Այն լավագույնս օգնում է ուսուցչին հասնել իր նպատակին՝ ճիշտ ընտրված նեղ մասնագետի հետ համագործակցված աշխատելու արդյունքում հասնել կանխորոշած վերջնարդյունքների:

3. Ի՞նչ է համագործակցային ուսուցումը:

Համատեղ ուսուցման պրակտիկան նոր փորձ է մանկավարժների համար, հատկապես նրանց համար, ովքեր հետաքրքրված են նորարարական պրակտիկայով: Համատեղ ուսուցման պրակտիկան ավելի տարածված է դառնում ամբողջ աշխարհում, թեև այն դեռևս քիչ սովորված է: Լրացուցիչ մասնագետների ներգրավումը, մեծահասակների և երեխաների փոխգործակցության ակտիվացումը՝ այս ամենը ստեղծում է սովորելու լրացուցիչ հնարավորություններ և լավ խթան է հանդիսանում կրթական համակարգի զարգացման համար: Փաստորեն, այս մոտեցումը թույլ է տալիս էապես փոխել կրթական գործընթացի կազմակերպման տեսակետը՝ «այն, ինչ մեզանից յուրաքանչյուրը կարող է անել ՄԵՐ երեխաների համար» դիրքից դեպի «միասին մենք կարող ենք անել մեր ԲՈՆՈՐ երեխաների համար» դիրքին:¹

Համատեղ ուսուցումը ուսումնական գործընթացի այնպիսի կազմակերպումն է դասարանում, երբ երկու կամ ավելի մասնագետներ համատեղ դասավանդում են մի խումբ աշակերտների, այդ թվում՝ կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող աշակերտների համար, մեկ ֆիզիկական տարածքում (դասասենյակ):

Համատեղ ուսուցում նշանակում է առնվազն երկու ուսուցչի մասնակցություն, ովքեր դասավանդում են միասին և հավասար գործընկերներ են՝ նույն մասնագիտական պատրաստվածությամբ, ինչը նշանակում է, որ նրանք կարող են լինել իրական գործընկերներ ուսումնական գործընթացում:

Աշակերտների բազմազան դասը ուսուցիչներին թույլ է տալիս արդյունավետորեն արձագանքել աշակերտների տարբեր կարիքներին, նվազեցնել ուսուցիչ-աշակերտ հարաբերակցությունը և ընդլայնել մասնագիտական փորձառությունների շրջանակը, որը կարող է օգտագործվել ի պատասխան աշակերտի կարիքների: Երկու մանկավարժներն էլ վերապատրաստում են անցկացնում նույն ֆիզիկական տարածքում: Թեև երբեմն աշակերտների փոքր խմբերը կարող են որոշ ժամանակ աշխատել այլ վայրում (դասասենյակից դուրս) որոշակի նպատակով, համատեղ ուսուցումը սովորաբար տեղի է ունենում մեկ միջավայրում, ինչը տարբերում է այն երեխաներին վերախմբավորելու պրակտիկայից՝ տարբեր լրացուցիչ ծրագրեր իրականացնելու համար:

¹ <https://rosopeka.ru/articles/2887/85912/>

Այս տեսակ ռազմավարության կարևոր տարրն այն է, որ հնարավորություն է տրվում ցույց տալու ինքնուրույն, անհատականություն ունեցող աշակերտների ունակությունները և միաժամանակ կառավարելու սեփական հույզերն ու անհատապես առաջընթաց գրանցելու: Կարևոր է նշել նաև, որ այս ուսուցման ձևի կիրառման դեպքում, աշակերտները թեև աշխատում են միասին, սակայն նրանցից յուրաքանչյուրն ունի իր առաջադրանքը, որի վրա նա պիտի կենտրոնանա և գտնի ճիշտ լուծումը: Գլխավոր գաղափարախոսությունը կայանում է նրանում, որ նման միջավայրում երեխաները հնարավորություն են ձեռք բերում ամրապնդել իրենց ունակությունները, միաժամանակ հետևելով , թե ինչպես են իրենց գործողությունները անդրադառնում խմբի մնացած անդամների վրա:

Բացի այդ, հարկ է նշել, որ նման տեսակ աշխատանքի ժամանակ երեխաների մոտ զարգանում է ընկերության ոգին և ամրապնդվում է փոխկապավածությունը խմբերի միջև: Սա հնարավորություն է տալիս, ավելի լավ իրար ճանաչել , իմանալ հասակակիցների թույլ և ուժեղ կողմերը:

Այս իրավիճակում ուսուցիչը ակտիվորեն հանձնարարականներ չի կարող տալ և չի տալիս, այլ ուղղակի վերահսկում է երեխաներին իր մյուս կողմացի հետ, որպեսզի աշակերտները շարունակեն կատարել հանձնարարությունը: Երբ քննարկվում է որևէ խնդիր, աշակերտների համար շատ հեշտ է հեռանալ թեմայից և սկսել ուղղակի շփվել, այ դրա համար էլ ուսուցիչների վերահսկողությունն ուղղակի անհրաժեշտ է: Համագործակցային ուսուցումն այն եզակի դպրերից է, երբ մեծահասակների ավելի մեծ քանակությունը թույլ է տալիս միավորել երեխաներին առանձին խմբերի մեջ, փոփոխել դասի պլանավորումը հոգուտ ավելի լավ վերջնարդյունքների հասնելուն, քչացնում է այն ժամանակը, որն անհրաժեշտ է աշակերտներին ուսուցչի օգնությունը ստանալու համար և միաժամանակ ավելացնում է առաջադրանքը կատարելու ժամանակը:

Այս ուսուցման ձևը երեխաներին ավելի լայն հնարավորություններ է տալիս զարգացնել ու պրակտիկայում օգտագործել համագործակցային ունակությունները, քանի որ նրանց այդ պահին հնարավորություն է ընձեռված ուսումնասիրել հենց երկու ուսուցիչների միջև ընթացող համագործակցությունը:

Համատեղ ուսուցումը թույլ է տալիս օգտվել երկու ուսուցիչների ուսուցման անհատական գիտելիքներից, հմտություններից և մոտեցումներից: Ուսուցման մեթոդների փոխանակումը նպաստում է երկու ուսուցիչների մանկավարժական հմտությունների կատարելագործմանը:

Դասարանում երկու ուսուցչի առկայությունը նշանակում է, որ ավելի շատ երեխաներ կարող են անհատական օգնություն ստանալ, այն նաև օգնում է կարգապահության պահպանմանը դասարանում:

«Թույլ» աշակերտները, որոնց համար հատուկ ծառայություններ չեն տրամադրվում, կարող են հատուկ մանկավարժի կողմից մասնագիտացված օգնություն ստանալ:

Ուսուցիչներից մեկի բացակայության դեպքում նախատեսված դասաժամը կարող է կայանալ, և այն մեկ ուրիշով փոխարինելու կարիք չկա:

Չանրակրթական դասարանի ուսուցիչը հարստացնում է իր մեթոդական գիտելիքը ուսուցման հատուկ ռազմավարությունների միջոցով և այնուհետև դրանք օգտագործում է ինքնուրույն աշխատանքում այլ դասերի ժամանակ:

Չամագործակցային ուսուցումն իր առավելություններն ունի ոչ միայն ուսուցիչների և ուսանողների համար: Ուսումնական հաստատությունների ղեկավարները նշում են, որ այս պրակտիկայի արդյունքներից է ուսուցիչների ավելի լավ համախմբվածությունը, նրանց աշխատանքում թիմային ոգու տարածումը:

Չամատեղ ուսուցման պրակտիկայի մյուս կարևոր առավելությունն այն է, որ շատ դեպքերում այն ստեղծագործական մոտեցում է ցուցաբերում ավանդական խնդիրների լուծմանը: Դա պայմանավորված է նրանով, որ թիմի անդամները տարբեր փորձառություններ, տարբեր հետաքրքրություններ են բերում համատեղ ուսուցման գործընթացին, և նրանց գիտելիքների և հմտությունների համադրումը հանգեցնում է ոչ ստանդարտ խնդիրների ավելի ստեղծագործ լուծումների:

Չետագոտությունները ցույց են տալիս, որ համագործակցային ուսուցումն օգնում է մանկավարժներին բավարարել հիմնական կարիքները. ընտրության ազատության անհրաժեշտությունը, քանի որ ուսուցիչը կարող է աշխատել մեծ թվով տարբեր աշակերտների հետ, ինչ-որ մի խմբի հարելու անհրաժեշտությունը, որը պայմանավորված է մեկուսացման զգացումների ուժի նվազմամբ և փոխադարձ աջակցության ամրապնդմամբ, ինչպես նաև նրանց աշխատանքից հաճույք ստանալու անհրաժեշտությունը:

Բացի իրենց աշխատանքի դրական արդյունքները տեսնելուց, մանկավարժները գոհունակություն են ստանում գործընկերների հետ շփվելուց, ինչը նույնպես նպաստում է ուսումնական դրական միջավայրի ստեղծմանը:

Իհարկե, բացի այս բազմաթիվ առավելություններից, որոնք ցույց է տալիս համատեղ ուսուցման պրակտիկան, կան բազմաթիվ դժվարություններ, որոնց բախվում են ուսուցիչներն այս գործընթացում: Ներառական դասարաններում համատեղ ուսուցման պրակտիկան օգտագործած մանկավարժները նշել են հետևյալ

դժվարությունները. հատուկ մանկավարժների քիչ քանակ կամ բացակայություն; վերապատրաստման և կամ փորձի բացակայություն և այլն:

Համագործակցային ուսուցումը կարող է հզոր միջոց լինել՝ թիմերը միավորելու սոցիալական միջավայրում՝ ավելի լավ սովորելու համար: Համատեղ ուսուցումը կարող է օգնել ստեղծել մշակույթ և համայնք աշխատավայրում կամ դպրոցական միջավայրում: Սա նաև հիանալի միջոց է առաջնորդելու հմտություններ սովորեցնելու և աշակերտներին օգնելու թիմում աշխատելու նոր ուղիներ բացահայտելու համար:

Համագործակցային ուսուցման առավելություններն են՝²

ա) դրական փոխկախվածություն (positive interdependence) – աշակերտները պատասխանատու են լինում իրենց և խմբի աշխատանքի համար:

բ) դեմ առ դեմ փոխազդեցություն (face-to-face interaction) – աշակերտները ոգևորում և աջակցում են իրար, շփվում են ուսուցման գործընթացում:

գ) գնահատական և խմբային հաշվետվողականություն (պատասխանատվություն) – յուրաքանչյուր աշակերտ պատասխանատու է իր մասի համար, իսկ խումբը՝ ընդհանուր աշխատանքի համար:

դ) միջանձնային կամ փոքր խմբերով աշխատանքի հմտությունների ձևավորում - խմբային անդամները ստանում են հանձնարարություն միջանձնային, սոցիալական և համագործակցային հմտությունների նպատակով, որը անհրաժեշտություն է առաջացնում միասին աշխատելու:

ե) խմբային գործընթացի մշակում - խմբի անդամները վեր են լուծում իրենց աշխատանքը թիմային աշխատանքի հետ միասին, ինչպես նաև թիմում յուրաքանչյուր աշակերտի համագործակցումը:

Համագործակցային ուսուցումը փոխում է աշակերտի և ուսուցչի դերը դասարանում: Դասավանդման և ուսուցման ղեկավարումը բաժանվում է աշակերտների խմբերի կողմից (միջև): Աշակերտները ավելի շատ հնարավորություն են ստանում սովորելու, հարցնելու, միմյանց հետ կիսվելու, ինչպես նաև քննարկելու իրենց գաղափարները:

Համագործակցային ուսուցումն օգնում է աշակերտներին ներգրավվելու բանավեճի և քննարկել տարբեր հեռանկարներ:

Համագործակցային ուսուցման վարժությունները կարող են լինել 5 րոպեանոց կամ էլ մի ամբողջ դասաժամ: Լավ նախագծված պլանավորած և իրագործվող համագործակցային ուսուցումը ներառում է հետևյալ քայլերը.

² Հոդված, Սոնա Կուրդիլյան <<Համագործակցային ուսուցման մեթոդները>>

1. նախառևտմնական պլանավորում – օգնում է հաստատել համագործակցային ուսուցման տեխնիկա և հիմք է հանդիսանում արդյունավետ խմբային աշխատանքների:

2. աշակերտներին ներկայացնել գործընթացը – Աշակերտները պետք է ստանան հրահանգներ: Պետք է բացատրել ակադեմիական հանձնարարությունը և թե ինչ չափանիշներ են պետք հաջողության համար: Հստակեցնել ժամանակահատվածը և թողնել, որ պարզեն հարցադրումներով:

3. ստուգումը և միջամտումը – սրա ընթացքում խումբը աշխատում է, իսկ ուսուցիչը շրջում է դասարանում՝ ուսումնասիրելով աշխատանքը, ստուգելով՝ հասկացել են հանձնարարությունը, թե ոչ: Եթե խումբը ունի որևէ խնդիր, ուսուցիչը կարող է միջամտել և օգնել:

4. գնահատումը – արվում է թե՛ հրահանգչին, թե՛ խմբին:

Այսպիսով, լինելով միաժամանակ և բարդ, և արդյունավետ աշխատանքի ձև, համագործակցային ուսուցումը հավակնում է դառնալ ուսուցման գլխավոր գործիքներից մեկը, որ ապահովում է արդյունավետ աշխատանք ուսուցչի համար, և որոնքին ճանապարհով յուրացրած նոր գիտելիքներ աշակերտների համար:

4. Համագործակցային ուսուցման մոդելներն ու մեթոդները

Որպես համագործակցային ուսուցման մեթոդ կարելի է նշել համատեղ դասավանդման մոդելը, որը շեշտում է նույն թիմի ներսում բոլոր անդամների միջև համագործակցությունն ու հաղորդակցումը, ինչը ուղղված է բոլոր սովորողների կրթական կարիքները բավարարելուն:³

Մերիլին Ֆրենդը և Լին Զուկը իրենց գրքում առանձնացնում են համատեղ դասավանդման 6 մոտեցումներ՝

1. դասավանդող մասնագետ + ուսումնասիրող մասնագետ
Համատեղ դասավանդող մասնագետները միասին նախապես որոշում են, թե հետագոտական ինչպիսի նյութի համար են ուսումնասիրություն կատարելու և համաձայնեցնում են այն համակարգը, որով հավաքագրելու են այդ նյութը: Այնուհետև նրանք քննարկում են դա միասին:

2. դասավանդող մասնագետ + աջակցող մասնագետ:
Այս մոտեցմամբ, երկուսից մեկը վերցնում է դասավանդման հիմնական պարտականությունը, մինչ մյուսը շրջում է լսարանում և ցուցաբերում միայն անհրաժեշտ աջակցություն սովորողներին:

3. գուզահեռ դասավանդում:
Այստեղ երկու մասնագետներն էլ մատուցում են միևնույն նյութը, սակայն բաժանում են սովորողներին երկու խմբի և աշխատում միաժամանակ:

4. ուսուցման կենտրոնների տեղափոխման դասավանդում:
Այս մոտեցմամբ մասնագետները բաժանում են և սովորողներին, և մատուցվող նյութը: Յուրաքանչյուր դասավանդող մատուցում է նյութը խմբերից մեկին, իսկ հետո կրկնում պահանջը մյուս խմբի համար: Անհրաժեշտության դեպքում առանձնացվում է երրորդ խումբը, որն աշխատում է անկախ:

5. այլընտրանքյին մոտեցում:
Այս դեպքում դասավանդողներից մեկն աշխատում է մեծ խմբի հետ, մինչ մյուսը՝ փոքր խմբի:

6. թիմային մոտեցում
Այս դեպքում երկու մասնագետներն էլ մատուցում են նյութ միասին և միաժամանակ:

³ Գիրք «Համագործակցային հմտություններ դպրոցում դասավանդողների համար», Մերիլին Ֆրենդ, Լին Զուկ

Որոշ դասավանդողներ այս մոտեցումն անվանում են մեկ ուղեղ երկու մարմիններում: Շատերն էլ այս մոտեցումը համարում են ամենաբարձր, սակայն առավել արդյունավետ, և այն մեծապես կախված է մասնագետների դասավանդման ոճից:

Համագործակցային ուսուցման երեք հիմնական մոդել կա.

ա) խորհրդատվական մոդել - այս մոդելում ուղղորդող ուսուցիչը հանդես է գալիս որպես խորհրդատու՝ ուսումնական պլանի հարմարեցման և փոփոխման, հմտությունների ձևավորման և գնահատման համակարգի մշակման գործում:

բ) Ուսուցման մոդելը - ուսուցման մոդելում ուղղորդող ուսուցիչը և ներառական դասարանի ուսուցիչը հերթով «սովորեցնում» են միմյանց ուսումնական ծրագրի իրականացման առանձնահատկությունները, դասավանդման որոշակի մեթոդների կիրառումը, գնահատման ձևերն ու տեսակները, այսինքն՝ այն խնդիրները, որոնց փորձագետ են իրենք համարվում:

գ) Համագործակցային (կամ թիմային աշխատանքի) մոդելը նախատեսում է պարտականությունների արդար բաշխում դասի պլանավորման, անցկացման և գնահատման գործընթացում: Հետազոտողների կողմից այս մոդելն ավելի ու ավելի է առաջարկվում որպես նախընտրելի մոդել, մասնավորապես՝ դրա արդյունավետության պատճառով երկու ուսուցիչների ներդրման համատեքստում առաջադրանքների և պարտականությունների բաշխման գործընթացում:

Համագործակցային մոդելի շրջանակներում համագործակցային ուսուցման ամենատարածված *ձևերն են*.

1. մեկը սովորեցնում է, իսկ մյուսը անհրաժեշտության դեպքում կապում է:

Այս մոտեցումը հայտնի է նաև որպես «մեկը սովորեցնում է, իսկ մյուսը՝ օգնում»: Այս մոտեցումը լայնորեն կիրառվում է ուսուցիչների կողմից: Հենց այդքան պարզ մոտեցմամբ արժե սկսել համատեղ ուսուցման գործընթացը, քանի որ այն համատեղ պլանավորման համար շատ ժամանակ չի պահանջում: Այնուամենայնիվ, այս մոտեցումը պետք է օգտագործվի զգուշությամբ, քանի որ եթե ուսուցիչներից մեկը մշտապես ստանձնում է միջնորդի դերը, դա կարող է նվազեցնել մեկ այլ ուսուցիչի դերը և/կամ հանգեցնել նրա նկատմամբ վստահության կորստի: Դա կարող է նաև մեծացնել ուսանողների կախվածությունը ուսուցիչից, ով օգնում է: Առաջատար ուսուցիչը որոշում է դասի բովանդակության կազմակերպումը, դասարանի և առանձին աշակերտների համար անհրաժեշտ հմտություններն ու մեթոդները դասի նպատակներն իրականացնելու համար: Ուսուցիչը, ով օգնում է, վարում է դասերի առանձին հատվածներ փոքր խմբերով:

2. Չուզահեռ ուսուցում

Այս մոտեցման եռությունն այն է, որ երկու ուսուցիչներն էլ համատեղ պատասխանատու են պլանավորման և դասավանդման համար: Դասարանը բաժանված է տարբեր խմբերի, և ուսուցիչներից յուրաքանչյուրը դասավանդում է նույն ուսումնական նյութը: Ուսումնասիրվածի բովանդակությունը մնում է նույնը, բայց դրա ներկայացման մեթոդները կարող են տարբեր լինել: Երկու ուսուցիչներն էլ պետք է լավ իմանան աշակերտներին ներկայացվող բովանդակության մասին: Այս մոտեցումը պահանջում է համակարգման զգալի մակարդակ ուսուցիչների միջև, որպեսզի բոլոր աշակերտներն ըստ եռության ստանան նույն ուսուցումը, և որ խմբերի ձևավորման որոշումը հիմնված լինի բազմազանության պահպանման պահանջի վրա: Քանի որ երկու ուսուցիչներն էլ պետք է լավ իմանան բովանդակությունը, այս մոտեցումը դժվար է օգտագործել համագործակցության սկզբում: Առաջատար ուսուցիչը և օժանդակ ուսուցիչները համատեղ կազմակերպում և վարում են դասը, որոշում խմբերի և առանձին ուսանողների համար անհրաժեշտ դասավանդման մեթոդները. աշակերտներին միավորել երկու խմբի և ինքնուրույն իրականացնել դասի պլանը խմբերից

3. Դասավանդում դասարաններում

Այս մոտեցման եռությունն այն է, որ ուսուցիչները վերապատրաստման մի վայրից մյուսը տեղափոխվեն ժամանակացույցին համապատասխան: Նրանք կրկնում են վերապատրաստումը յուրաքանչյուր խմբի համար, որը գալիս է իրենց մարզման վայր: Ուսումնական նյութի ներկայացման բնույթը կարող է տարբեր լինել՝ կախված աշակերտների կարիքներից: Քանի որ յուրաքանչյուր ուսուցիչ ունի առանձին պատասխանատվություն դասավանդման համար, այս մոտեցումը կարող է կիրառվել, եթե ուսուցիչներն ունեն տարբեր մանկավարժական մոտեցումներ: Ուսուցիչները արդարացիորեն կիսում են պլանավորման և դասավանդման պարտականությունները: Առաջատար ուսուցիչը և օգնող ուսուցիչը կիսում են ուսումնական տեղերի քանակը, որոնց համար պատասխանատու են: Երկու ուսուցիչներն էլ պլանավորում և կազմակերպում են աշխատանքը իրենց տեղում՝ հաշվի առնելով խմբերի հնարավոր տարբերությունները:

Այս մոտեցման թերությունը կարող է լինել զգալի քանակությամբ շարժում և աղմուկ, որն առաջանում է դրանից, ինչը կարող է շեղել:

4. Այլընտրանքային ուսուցում

Այս մոտեցումը հիմնված է այն փաստի վրա, որ աշակերտների մեծամասնությունը սովորում է մեծ խմբով, իսկ նրանցից ոմանք՝ փոքր խմբերով (նախապատրաստման,

խորացված վերապատրաստման, վերակրթության կամ անհատական ուսուցման այլ ձևերի համար): Այս դեպքում ուսուցիչները կհսում են պլանավորման և դասավանդման պարտականությունները: Այս մոտեցումը թույլ է տալիս ավելի անհատականացված ուսուցման փորձ ձեռք բերել: Առաջատար ուսուցիչը և ուսուցիչը, ով օգնում է, որոշում են դասի բովանդակությունը և կազմակերպումը, որոշվում է լրացուցիչ պարապմունքների անհրաժեշտությամբ: Առաջատար ուսուցիչը վարում է դասի հիմնական մասը, իսկ օգնող ուսուցիչը գործ ունի ենթախմբերի կամ առանձին երեխաների հետ (դասից առաջ կամ հետո):

5.Թիմային ուսուցում

Թիմային աշխատանքի միջոցով ուսուցիչները քննարկում են ուսուցման բովանդակությունը, աշխատում են հմտություններ զարգացնելու վրա, քննարկում են նոր տեղեկություններ, որոշում դասի բովանդակության և կազմակերպման վերաբերյալ և մշակում ուսուցման և դասարանի կառավարման ռազմավարություններ: Առաջատար ուսուցիչը և ուսուցիչը, որն օգնում է դասավանդել ամբողջ դասարանը միաժամանակ, յուրաքանչյուրը կարող է իրականացնել հիմնական ուսուցումը: Մինչ մի ուսուցիչ բացատրում է, մյուսը կարող է ցուցադրել սլայդներ կամ տեսողական նյութեր:

Ուսուցիչները կհսում են պլանավորման և դասավանդման պարտականությունները: Այսպիսով, համատեղ աշխատանքի կազմակերպումը պահանջում է բարձր կենտրոնացում, ուստի համատեղ աշխատանքից հարմարավետության և բավարարվածության մակարդակը պետք է բավականին բարձր լինի: Ուսուցիչների միջև պետք է լինի փոխադարձ վստահության և հարգանքի բարձր մակարդակ, նրանք պետք է պատրաստ լինեն համապատասխանեցնել իրենց ուսուցման ոճերը: Ուսանողների կողմից ուսումնական գործունեության ընթացքում ուսումնասիրվող նյութի ըմբռնումը կրթության ամենակարեւոր հոգեբանական գործընթացն է:

Չետագոտությունները ցույց են տալիս, որ փորձարարական հոգեբանությունը (հիմնված մանկավարժական տեխնոլոգիաների վրա) և ավանդական մեթոդաբանությունը (հիմնված դիդակտիկայի վրա) հարստացնում են միմյանց և այդպիսով հանգեցնում են նոր մանկավարժական տեխնոլոգիաների ստեղծմանը:

Չիմա, հիմնվելով մանկավարժական տեխնոլոգիաների սկզբունքների վրա (երաշխավորված վերջնական արդյունք, ուսուցման արդյունավետություն, հետադարձ կապ, ուսումնական նպատակների հստակ ձևավորում) կարելի է մտածել, որ ուսումնական գործընթացում տարբեր իրավիճակներում սովորողների համատեղ ուսուցումը կազմակերպելու ուղիները կարող են լինել բազմազան:

Պետք է ուղիներ փնտրել՝ դասարանում համագործակցային ուսուցման խնդիրը լուծելու համար առավելագույն պայմաններ ստեղծելու համար: Տեխնիկական միջոցների, թերթիկների, տեսողական միջոցների օգնությամբ դասարանում նման պայմաններ ստեղծելու հնարավորությունը կարող է կազմակերպվել այնպիսի գիտնականների գիտամեթոդական աշխատանքում արտահայտված գաղափարների հիման վրա, ինչպիսիք են Ա.Լուրը, Է.Ս. Պոլատը:

Աշխարհի շատ երկրների կրթության մեջ հայտնի են անհատականության վրա հիմնված խնդիրների լուծման տարբեր ուղիներ: Համառոտ անդրադառնանք այս խնդիրների լուծումների վերլուծությանը: Մեր խնդիրն է ցույց տալ, թե որ դեպքերում այս մոտեցումը կարող է իրականացվել մեր հանգամանքները հաշվի առնող դասերում: Ներկայումս մանկավարժության և հոգեբանության դասագրքերը ներառում են կրթության սոցիալական ուղղվածության 3 դիդակտիկ համակարգ: Սրանք բաց դպրոցներ են, ուսուցման անհատական մեթոդներ և համագործակցային ուսուցում: Համատեղ ուսուցման փորձը կարևոր է հանրակրթական հաստատությունների և դպրոցների համար: Համագործակցային ուսուցման տեխնոլոգիան համատեղելի է հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում և դպրոցներում դասերի համակարգին, քանի որ կրթության բովանդակությունը չի փոխվում:

Դուք կարող եք կանխատեսել արդյունքը (ախտորոշումը) և նախապես ստանալ այն: Գտեք տեխնոլոգիաներ, որոնք բավարար պայմաններ են ստեղծում յուրաքանչյուր աշակերտի ուսումնառությունը բարձրացնելու համար: Դուք կարող եք խորացնել ձեռք բերված գիտելիքները, զարգացնել գործնական հմտությունների և կարողությունների որոշակի մակարդակ: Համատեղ ուսուցումը մշակվել է ամերիկացի մանկավարժներ Ռ. Սլավինի, Ռ. Ջոնսոնի կողմից: Այս տեխնոլոգիայի հիմնական գաղափարն է ստեղծել պայմաններ աշակերտների ակտիվ ուսումնական գործունեության համար միասին տարբեր ուսումնական իրավիճակներում: Այս դեպքում դասարանի աշակերտները պետք է բաժանվեն 3-4 հոգանոց փոքր խմբերի: Փոքր խմբում ուսանողները պետք է հոգեբանորեն համատեղելի լինեն միմյանց հետ: Հակառակ դեպքում փոքր խմբերով սովորողների հետ կրթական համագործակցություն չի լինի: Այս ենթախումբն ունի մեկ ընդհանուր խնդիր՝ այս առաջադրանքի համար խմբի յուրաքանչյուր ուսանողի տրվում է առանձին առաջադրանք: Այսինքն՝ յուրաքանչյուր աշակերտ պատասխանատվություն է կրում հանձնարարված առաջադրանքը կատարելու համար, և բացատրվում է, որ հիմնական խնդիրը առաջադրանքի արդյունքը ստանալն է: Սովորաբար ուսանողները սկզբում կարող են անտեսել դա: Աշակերտները լրջորեն են

վերաբերվում այս հարցին, երբ խորապես զգում են, որ յուրաքանչյուր աշակերտ պատասխանատու է ոչ միայն իրենց առաջադրանքը կատարելու, այլև այս փոքր խմբին տրված ընդհանուր հանձնարարության համար: Արդյունքում, ուսանողները ներգրավվում են ուսուցման համար կարևոր գործունեությամբ, հարցեր տալով, սովորեցնելով և վիճելով միմյանց հետ: Թույլ աշակերտը ուժեղ աշակերտին հարցնում է, թե ինչ է հասկանում: Նման միջավայրում ուժեղ աշակերտը կկարողանա լիովին դրսևորել իր ունակությունները: Աշակերտը ստուգում է իր տեսակետը, ստուգում է իր ուժը: Օգնում է մեկ այլ աշակերտի ,և նրանք միասին ուսումնասիրում և հասկանում են խնդրի էությունը: Արդյունքում ստեղծվում է աշակերտների համար համագործակցային գործընկերային ուսուցում: Այս մեթոդը լավ արդյունքների է հանգեցնում: Աշակերտներին ավելի շատ ջանքեր են պետք սովորելու, հասկանալու, նյութի մասին խորը մտածելու, խնդրի էությունը հասկանալու, խնդիրը լուծելու և վերջնական արդյունք ստանալու համար :Որպեսզի աշակերտը հավաքի, ընտրի և կիրառի տեղեկատվություն, կարևոր է ոչ միայն ուսուցիչից կամ գրքից օգնություն ստանալը, այլ նաև փոքր խմբով աշխատել այլ աշակերտների հետ խմբով և գնահատել նրանց գիտելիքները: Ի վերջո, աշակերտն ավելի մեծ խթան կունենա ինքնուրույն սովորելու: Այս արդյունքը շատ հարմար է նաև ուսուցչի համար: Նման գործընկերության դեպքում զարգանում է սովորողի ակտիվությունը ուսման մեջ: Այդ կերպ, եթե դասարանի մեկ աշակերտ չկարողանա դաս սովորել, դա կլինի ամբողջ խմբի թիրախային միավորը: Դասարանային համակարգում համագործակցային ուսուցման ժամանակ դասարանին սկզբում ներկայացվում է ընդհանուր խնդիր, այնուհետև փոքր խմբերում ամբողջությամբ ուսումնասիրվում է խնդրի էությունը: Այս միջոցառումը ղեկավարում է ուսուցիչը: Փոքր խմբի համար մեկ ընդհանուր առաջադրանք կատարելը կլինի փոքր խմբի աշխատանքի գնահատումը: Վարկանիշի արդյունքները կարող են լինել դրական կամ բացասական :Նման գնահատականով յուրաքանչյուր աշակերտ գնահատում է նաեւ իր աշխատանքն ու գործունեությունը: Յուրաքանչյուր աշակերտ կունենա առանձին առաջադրանք, երբ այն ավարտվի: Գնահատման չափանիշները նույնպես տարբեր են, և նման գնահատականը տրվում է միավորներով: Կարող է լինել նաև վերջնական հանձնարարություն, որը համապատասխանում է առաջադրանքի ավարտին: Կարևոր է նշել, որ յուրաքանչյուր աշակերտ ստանում է իր աշխատանքի գնահատականը: Ուսուցիչը կարող է նաև խրախուսել խմբային ուսուցումը՝ օգտագործելով գնահատականները: Այս առումով շատ կարևոր է, որ յուրաքանչյուր աշակերտ զգա իր հասակակիցների աշխատանքը փոքր խմբով, և դա իր

պտուղները կտա ապագայում: Զամագործակցության մանկավարժական և հոգեբանական շատ ասպեկտներ կան: Դրա արդյունավետ օգտագործումը մեծ նշանակություն ունի աշակերտի անհատականության զարգացման գործում: Աշակերտները ուրախանում են փոքր խմբի հաջողություններով: Նրանք միասին անհանգստանում են իրենց թերությունների համար: Արդյունքում աշակերտներին դասավանդելու գործընթացում նրանք փորձում են օգնել միմյանց զարգացնել մարդկային որակները: Նման համատեղ դասընթացները տարբեր երկրներում իրականացվում են տարբեր ձևերով, և կա բավարար փորձ: Փորձը ցույց է տվել, որ խմբակային համատեղ կրթությունը բարելավում է կրթության որակը՝ համեմատած ավանդականի: Խմբային ուսուցումը հիմնված է եռակողմ հարաբերությունների վրա՝ «ուսուցիչ-խումբ-աշակերտ» ձևով: Խմբային ուսուցման մեջ ինտերակտիվ մեթոդների կիրառման լայն հնարավորություններ են ստեղծվում:

Զարկ է նշել համագործակցային ուսուցման մեթոդների մասին, որոնք են ⁴

1. աշակերտների թիմային առաջադիմություն

2. խճանկար

3. շրջագայություն պատկերասրահում

4. երեք բանալի և մեկ կողպեք

5. հինգրոպեանոց ազատ շարադրանք:

Աշակերտների թիմային առաջադիմության մեթոդ: Զամագործակցային ուսուցման այս մեթոդը մշակվել է Ջոն Զոփկինսի համալսարանի պրոֆեսոր Ռոբերտ Սլավինի կողմից: Այս մեթոդը խթանում է աշակերտների ուսումնառությունը: Այստեղ էական է այն հանգամանքը, որ գնահատվում է աշակերտների առաջընթացը: Այս մեթոդը լուրջ խթան է ցածր առաջադիմությամբ աշակերտների համար, քանի որ նույնիսկ չնչին առաջընթացի պարագայում նրանք կարող են ներդրում ունենալ թիմի արդյունքում: Իսկ միջին ու բարձր առաջադիմությամբ աշակերտները պետք է մի կողմից օգնեն իրենց դասընկերներին, մյուս կողմից կարողանան պահպանել ու բարելավել իրենց նախորդ ցուցանիշները: Այս մեթոդի առավելություններից մեկն էլ այն է, որ հնարավորություն է տրվում գնահատելու և՛ առանձին աշակերտների, և՛ խմբերին:

⁴ Johnson, D., Johnson, R. (1999)

Խճանկար (Ջիգսո, Jigsaw): Խճանկարը համագործակցային ուսուցման մեթոդ է: Այն մշակվել և փորձարկվել է Տեխասի A&M համալսարանում՝ Էլիոթ Արոնսոնի և Նրա գործընկերների կողմից, այնուհետև լրամշակվել է Սլավինի և վերջինիս գործընկերների կողմից: Խճանկարի փուլերն են.

- Նյութի ուսումնասիրություն և տեղեկատվության հավաքում,
- աշխատանք փորձագիտական խմբում,
- աշխատանք ուսումնական խմբում,
- ավարտական աշխատանք,
- ամփոփում:

Շրջագայություն պատկերասրահում: Սա «Խճանկար» մեթոդի տարատեսակ է, որի նպատակն է տալ հնարավորություն երեխաներին, փոխանակել տեղեկություններ, մշակել գաղափարներ և կատարել անդրադարձ, ինչպես նաև զարգացնել լսելու, ինքնուրույն աշխատելու, քննադատաբար և ստեղծագործաբար մտածելու, ցածրաձայն խոսելու, աշխատանքի արդյունքը ներկայացնելու հմտություններ:

Երեք բանալի և մեկ կողպեք: Այս դեպքում աշխատանքը կարելի է կատարել զույգերով կամ խմբով: Այս մեթոդը կարելի է կիրառել այնպիսի դասերի իմաստի ընկալման փուլում, որոնք բավականին ծավալուն են, նույն նյութին կամ երևույթին վերաբերող մի շարք բնորոշ հատկանիշներ կան: Այս մեթոդով աշխատելիս աշակերտների մեջ ձևավորվում է ընտրություն կատարելու, գլխավորը երկրորդականից տարբերելու հմտություն, ինչպես նաև համագործակցելու, իր ընտրությունը հիմնավորելու կարողություն:

Հինգրոպեանոց ազատ շարադրանք: Հինգրոպեանոց ազատ շարադրանքի մեթոդը կարող է կիրառվել ինչպես դասի խթանման փուլում, այնպես էլ կշռադատման՝ ելնելով դասի նպատակից և թեմայից: Ընտրում ենք թեման և առաջարկում հինգ թոպեի ընթացքում ազատորեն շարադրել իրենց մտքերը, որից հետո դադարեցնում են աշխատանքը և ունկնդրում մի քանիսի գրած շարադրանք: Ընդ որում այս մեթոդը հավասարապես արդյունավետ է և միջին դասարաններում, և ավագ դասարաններում:

Ի վերջո, այսօրվա չափորոշչային պահանջներին համահունչ աշխատելու համար պետք է նոր աշխատելաճ ընտրել և փորձել նորարարական մեթոդներով ներգրավել այսօրվա սերնդին ուսման գործընթացին: Նյութը մատուցելու լավագույն տարբերակներից է համագործակցային ուսուցումը, որը շնորհիվ իր բազմատեսակ

մեթոդների և ձևերի շարունակում է հետաքրքիր լինել և ուսուցչական անձնակազմի կողմից, և աշակերտության:

Իմ պրակտիկայից համագործակցային ուսուցման մեկ օրինակ կարող եմ բերել, որի ժամանակ ես և Ազգային երգ ու պար առարկայի ուսուցչուհին ներկայացրեցինք մի քանի ազգային տոն ռուսական և հայկական իրականությունից: Կայանալիք դասից դեռ մեկ շաբաթ առաջ մենք համատեղ ուժերով պլանավորեցինք մեր դասը, ստույգ բաշխելով յուրաքանչյուրիս դերակատարումը տվյալ դասին և կոնկրետ ժամանակի բաժանումը ըստ մեր դերերի: Սկզբում ես ռուսերեն ներկայացրեցի , թե ինչ է մեզ սպասվում առաջիկա 45 րոպեում, ինչպես ենք կառավարելու երկու ուսուցչով ամբողջ դասը և ինչ ակնկալիքներ ունենք դասի ավարտին: Մյուս ուսուցչուհին երեխաներին սկսեց ներկայացնել այն երգերն ու ծեսերը, որոնք կատարում են հայերը Բարեկենդանի, Չատիկի, Ծաղկազարդի ժամանակ, ապա ես ներկայացրի թե ինչ են անում նույն տոների ժամանակ ռուսները: Արդեն ծանոթացած լինելով հայկական սովորույթներին, երեխաները սկսեցին զուգահեռներ տանել հայկականի և ռուսականի միջև: Վերջում երեխաները աշխատեցին գրատախտակի վրա՝ գրելով երկու ազգերի տոների միջև նմանությունները և տարբերությունները: Բացի այն, որ սա առաջին անգամն էր երեխաների համար, որպես դասի մատուցման նոր տարբերակ, որը նրանց շատ դուր եկավ, մեզ համար էլ հետաքրքիր փորձառություն էր, որպես նորարարական մեթոդ:

Եզրակացություն

Ի մի բերելով այն ամենը, ինչի մասին խոսվեց տվյալ աշխատանքում, պետք է նշեմ, որ բավականին լավ արդյունքներ եմ գրանցել որպես ուսուցիչ, գործածելով համագործակցային ուսուցման մեթոդը: Այսօրվա կրթական համակարգը լայն հնարավորություններ է ընձեռում ոչ միայն ուսուցիչների համար՝ սվորելու նոր մեթոդներ և փորձարկելու, նաև հաճախ կիրառելու համար, այլ նաև հետաքրքիր դառնալու նոր սերնդի համար: Բացի զուտ առարկայական համագործակցության արդյունքում գրանցած հաջողություններից, պետք է նշեմ, որ շատ ուսումնական խնդիրներ լուծելի են դառնում նաև, երբ համագործակցում են բուն առարկայան ուսուցիչն ու օրինակ, հատուկ մանկավարժը, և կամ ուսուցչի օգնականը, երբ անհրաժեշտ է նրանց օգնությունը որոշակի ուսումնական խնդիրների բախվող երեխաներին:

Ինչքան էլ հին կրթական համակարգը մեզ ավելի հոգեհարազատ լինի, միևնույն է նոր կենսակերպը, կյանքի նոր ռիթմը, տեխնոլոգիաների սրընթաց զարգացումը առաջ են քաշում նոր պահանջներ ու խնդիրներ, որոնք հաճախ հին մեթոդներով անհնար է լինում վերջնականապես հաղթահարելի դարձնել գոնե աշակերտների մեծ մասի համար: Ինչն էլ պատճառ է դառնում, որ ուսուցիչը պրպտի, գտնի այնպիսի նոր գործիքներ ու մեթոդներ, որոնք միաժամանակ կհետաքրքրեն և կստիպեն երեխաներին մտածել և գտնել ճիշտ լուծումներ նրանց առջև ծառայած խնդիրների համար:

Այս տիպի դասերի ընթացքում երեխաների մոտ առաջանում են վստահության, հանդուրժողականության, փոխզիջման և փոխօգնության հմտությունների վրա հիմնված ընկերական հարաբերություններ: Չէ՞ որ այս տեսակ դասերին նաև խմբային աշխատանք տանելու արդյունքում է, որ երեխաները դրսևորում են իրենց լավագույն հատկությունները, որպես ապագա հոգատար, խելացի, կամային հայրենիք կերտողներ :

Գրականության ցանկ

1. <https://rosopeka.ru/articles/2887/85912/>
2. Հոդված, Սոնա Կուրդիկյան <<Համագործակցային ուսուցման մեթոդները>>
- 3.Գիրք <<Համագործակցային հմտություններ դպրոցում դասավանդողների համար>>, Մերիլին Ֆրենդ, Լին Քուկ
4. Johnson, D., Johnson, R. (1999)